

SZINDBÁD (1971)

Operatőr: Sára Sándor

Zene: Jeney Zoltán

Vágó: Morell Mihály

Hangmérnök: Réti János

Gyártásvezető: Gulyás Lajos

Díszlet: Vayer Tamás

Jelmez: Vágó Nelly

Írta: Krúdy Gyula nyomán Huszárik Zoltán és Tornai József

Rendezte: Huszárik Zoltán

Szereplők: Latinovits Zoltán, Dajka Margit, Nagy Anna,
Ruttkai Éva, Tanai Bella, Szegedi Erika
és sokan mások

Mafilm I. Stúdió I.

2495 méter, színes

DÍJAK:

1971, Budapest - Filmkritikusok díja

1972, Mannheim - Joseph von Sternberg-díj
Evangélikus Filmközpont díja

1973, Atlanta - A zsűri különdíja

1973, Auckland - Rendezés díja

1973, Milánó - Agis-kupa, Nagydíj

HUSZÁRIK ZOLTÁN: Noteszlapok...

Noteszlapok ezek a sorok. Még pontosabban: egy határidőnapló emlékeztető útjelzői. Munka közbeni töprengések, amiket minden konstrukció nélkül adok közre, bízva abban, hogy a készülő filmben helyet szorítanak maguknak.

Első találkozásom alkalmával Krúdynamál csak a mese ejtett rabul. Egy gáláns lovag tette a szépet, ette a jót, kóstolt bele a fonyyadó avarba és a fanyar borokba. Az ódon városokat, szalonoakat, kocsmákat színes nyomatként raktározta az emlékezet. Nyelvét is inkább andalító fuvolaszónak minősítettem, csak ahogy a műhöz és saját önismertemhez közelítettem, akkor vettem észre, hogy nem a mese a lényeg, a hangja is többszólamú, fátyolos közlése mögött ekkor éreztem meg a férfias szemérmert. S ahogy önmagamban tovább bogoztam, úgy távolodott a stilromantikus behatároltságtól és érkezett meg napjainkba, ide is anynyi titokkal, talánnyal, amivel már a jövőnek kell megbirkóznia.

Mit akar Szindbád? Személyiségének motívumai olyannyira terebélyesek, gazdagok, hogy a

nagyéletélvezők, a totális világra törekvők – mert ebben ez a fontos – mind megtalálhatók benne. Don Quijotén, Don Juanon át Gargantuéig, s hogy társadalmi helye, osztályszerepe se maradjon kitöltetlen, a lehetőségeiből kiszorult dzsentri fáradt helyzetfelismerése is benne van ebben az életanyagban. Mit akar Szindbád? – kérdeztem az előbb. Elsősorban élni, minden életközegben benne lenni – tájban, nőben, tárgyban, az ételek jó ízében, kifakult borospoharak tükrében, temetők mohos keresztszeiben, és az önalakítás sürgető igyekezete teremti meg tapasztalatainak tárházát és paradox módon állít csapdát egyúttal az igyekvőnek. Élni siet és túlhajtja az érzést. Állandó helyzetváltoztatása tudniillik a lélek helykeresése, a megállapodás utáni vágy, sajátos módon ezt a különbékét még a test sem képes megélni. Nem hagy maga után semmi mást, csak a pillanat szétromcsolt emlékműveit. Emlékfoszlányokat, szótöredékeket kap ajándékuul az élettől, s ha megfejteni igyekszik őket, s megyélete lelőhelyei után, képtelen egybekapcsolni a fogalmakat, szervesülni a megélt étellel – eredményként a kontaktus hiányát kapja, bábeli hangzavart, ahol mindenki

mondja a magáét, mint a perces. Csak a csend a megnyugtató, az előszó értelmét vesztette. Néha a test még gondolkodik, megfakult szóvirágokba öltöztetik modelljeit, de a beálló csendben ezek is szétporladnak. Kik vagyunk, mik vagyunk, hová megyünk - kérdezte Gauguin, kérdezi változatlanul Szindbád is.

Az idő a legnagyobb ellenfelünk. Elrendezési szándékainkat lerombolja, a megértés lehetőségét elrabolja, őszinte kitérővel szabadságától, sarokba szorít. Krúdy egész csatája, kételye, érvelése a viszonylatok megbízhatatlansága körül forog. Érdeklődése túlnövi vágyait, elképzeléseit. Minden új motívum, minden új helyzet egy új életlehetőség csíráját hordozza magában. Az élet nem csupán a szépségeit, de profán igazságait is egyaránt magával hurcolja, így lesz a felismert igazság is ellenfelévé.

A képzelet kalodájában él az ember, megvonja a jelen idővel saját börtönének falait. Mit csinálhat? - Új cellasorokat formál falak nélkül, hogy aztán kapcsolatai újból körbefogják. Ezt a témát variálja tulajdonképpen egy életen át, viszonylagos szabadságot nem is élvez, csupán a szinte

rek változásaiban, az emberi gesztusok esetlegességében.

Szindbád nem csinál mást, mint felejtetni, emlékezni akar és újra élni, bizonyítva a létezés értelmét.

Minden új kapcsolata mellett azonban már egy megélt élet darabja áll. Mérlegelnie kellene - muszáj is -, de a megítélés pillanatában a dolgok már nem azonosak önmagukkal. Új helyzeteket kell megismernie, mert a világban nem járnak egyformán az órák.

Mindennek külön órája van. Az ember nem csupán a tényleges időt éli, de a múltját és a jövőjét is. Ha valaki is kísérletet tesz a megalkuvás nélküli életre, akkor számolnia kell ezzel. A lehetetlen

megkísértése minden kaland Szindbádnál: felfedező öröme csupán az, hogy nevet adhat a nem ismert szigeteknek, s ezt hívják boldogságnak vagy szomorúságnak. A névadásnak ez a pillanata a tulajdonképpeni győzelem. Amit előlegül a tenyerébe rajzolt térképben kapott, ezt kell végigjárnia - apály és dagály állandó változásaival -, míg maga is rozsdamarottá válik, mint a temetők keresztre feszített Krisztusai.

Mennyit időz a temetőkben! Az ember azt hinné, hogy csupán új találkahelyeket vizslat, vagy az elmúlásnak keres könnyen érthető, elsődleges jelképet.

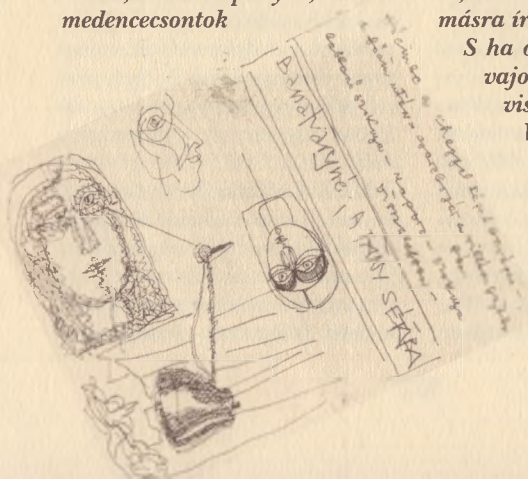
Találkahelyek ezek a temetők, annyiban, amennyiben a történelmet, őseit faggatja. Egy régész ás le itt, egy nyugtalan, kíváncsi ember, nem a koponyák, medencecsontok

paleontológiai izgalmaiért, de a koponyák mögötti cselekvések megélt titkaiért, polémiára kényszerítve a halottakat.

Nincs semmi borzongató Krúdy temetőiben. Persze ezek nem nekropolisok, inkább a régi törzsvendégek találkahelyei. Az ember azt várja, hogy vérbő férfiai itt tovább kvaterkáznak, szomorú szemű asszonyai itt mosolyodnak el. Fátyolos nőit is szinte látogatóba hozza el, mintha az ipára, anyósra is bízna a mustrát. A családi tanács útbaigazító észrevételeit várja ettől a ház-sír-tűznézőtől. Abban sincs semmi profán, ahogy szabódó, mégis odaadó kedveseit - akik csak addig élnek, amíg szeretnek - lefekteti a vadfüvel benőtt sírhantok között. Itt is, ilyenkor is a misztérium varázsol el: a szabadság teljességének pillanata, a születés és a halál szinte egymásra íródó megnyilatkozása.

S ha ott mégis annyira rossz, vajon miért nem jönnek vissza?

Valamit a konyhaművészetéről. A zsigerek, nyelöcsövek, enzimek békés egymás mellett éléséről. Kapcsolatai, viszonylatai tulajdonképpen itt ren-

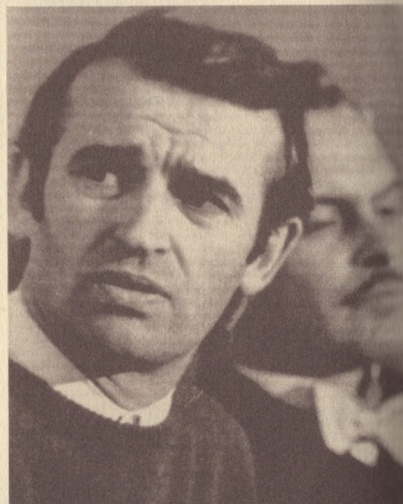
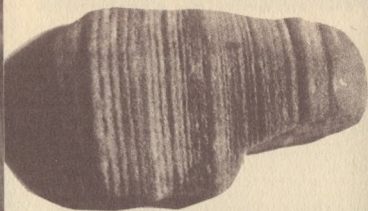
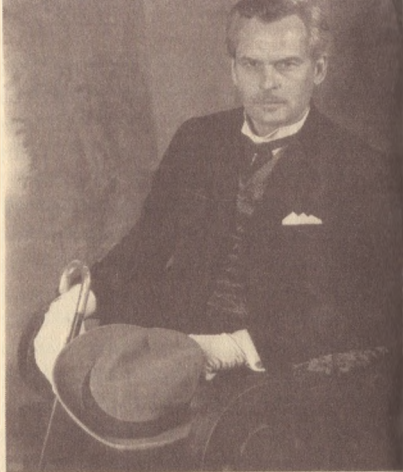
deződnek. Kedélyvilága itt terem-
tődik meg a pörkölteket, a tányér-
húsok, csillogó borok, habos sö-
rök, fűszerek között, s ellenfeleivé
is ők válnak. A szív, a máj, az epe,
a gyomor egy ideig még kedvetelve
élvezi ezt az eufóriát, hogy aztán
később az áldozatok egyiké-
gyüként meg le-
győzőjüket.

Valamit még a tárgyakról:
mulandóságunk tükréről, bűn-
jeleiről. Krúdnyál minden emlék-
elem antropomorfizálódik, mint
ahogy fordítva, eltárgyiasul az
ember is. Ezek a tárgyak - az égbe
karcolt faágak vagy papírra bí-

zott betűk - a film tulajdonképpe-
ni építőkövei, vagy hogy pontos-
sabb legyek, az építkezés kötő-
anyagát szolgáltatják. Imaköny-
vek kezdőbetűi, naptárak fakó
bejegyzései, a csillagképek meta-
fizikus jelentése, kiszáradt leve-
lek, elvesztett hajtűk, elejtett zseb-
kendők, fényképek, ételreceptek,
sírkövek, elfonnyadt virágok, hó-
ban égő gyertyák, gyűrűk csillo-
gása, levelek, báli meghívók -
mind-mind egy végrendelet lel-
táranyagát képezik. A világ és a
természet vagyoniát.

Mit akar Szindbád? Kódjegyének megfelelni, s örökül hagyni, semmi más, csak a tapasztalásokat, amivel az örökségváró éppúgy nem tud semmit sem kezdeni, mint az örökségahagyó a sajátjával. Végig kell járnia az életet, vaksötétben tapogatózva. Életvitele mégis program, mert a halál bizonyosságával az élet sokrétűségét, gazdagságát állítja szembe.

Sziindbád

Vándorol a nagy szonjázó az évszakok hajóján létrejött szivervényon, lámpapalotában. Hajózik a szerlem harmatán, Klauk táskaiban át a végleges felbe. És csak a nagy zúgás vissza a csökök és borok poharára. Sziindbád havarzik. S mert a nagy szonjázó, nagy szenvedés is: eljő a mély, a megtérségt utálkozás a bűntudat köhérszögére. Eljő Búcsú bácsi feketén, a gyametersé a verekesnek. De mindha verekes el fogul pihéssé. És a harmadnap: magyulias, csokor-nyakendőse, violacin mellényben a fűti fő. Elhagyása. Eljő lesz a koporsó, kitépi magát a sírtok járóseiből. Nagyobb, a csökök és borok nem lehetnek mind a tied! Rikolt pihé-
torkával az arany középszer. De törekszik rá, hogy a miénk legyen! Jelfiasobb válassz nincs. — Kiengt van igazán? A Sziind-
bádi lángokat, vagy a kristályig lehelő fészakotknak? — Ha neked emberi a mértékeltetés, az igénytelenség, nekem emberi a magasra csavart láng. Emberek vagyunk, s meg lehetnek minden-
képpen. De jobb ha, asszonyok helyettőlje vagyja el a torkom. Jobb ha a szabad kőkörlet át száma a verekes, mintsem lepegyitelt szájjal járjak. Mert lelévő magyulias, nekem a szerlem kö-
lesz a szeretet, értéketlen a háat. Ebben az átvereti korban. Mondja Sziindbád. — Atvereti korban, mikor a nyíri homokból a Rákóczi fiátoknak csak a haját emeli föl a szél. Mikor a branyiszkói dobok is legrulltak az orfeumotba, Budapest pedig felépsül a tülededlapok. Nem jart meg a harcban Igen, csodahajó. Igen, láthatatlan isolat, mert nyírfityolós, mert nyírfityolós. Ecetfapirulással bukik át a felbe. Flómpölgyő csipkészeknyákon, asszonyok ujján, kalapját tollain. Elhagyva a majestát, a zöld erőt ~~magyulias~~ ahol az elcsört zseb-
kenőcsökben tengerillat: Itt len, szerlemi nátha - Huszárik Zoltán filmje nagyszerű emlétként, Fridy Gyulának, a Sziindbád-
szivervény. Részlet ha látok a bálom - e hogy kutassam, szerke-
zetet? Nekem elég a kerekdedsége, s ha látta a végtelenség: elég nekem. Ez a film Igen virág. Majmunka rajzra van látta-
talan a film-rözsza agya. Emlékeztet az asszonyveretnek. Innen magyulias: Fanny, Florentin, Franciska és a többi zengétesek, s a kiállók a virágokéban. — Aldexanak a nők, nevések a nev-
telének, akik lelküket és testüket adták a kamerának! Lufino-
vics Zoltán szeliden és kamorany, elozástan és arva: emberi
Telgesség, Feusséges. Kapitány a sziindbádi hajón. —

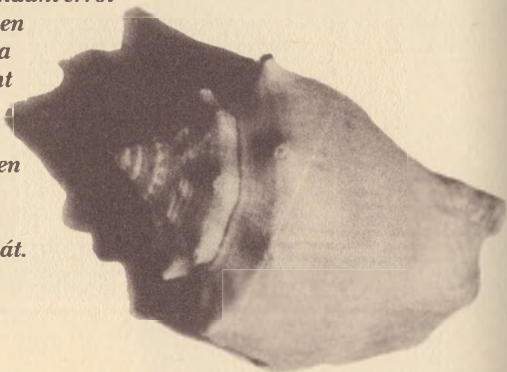
Nagy László

„...A rövidfilmek hossza, hogy tulajdonképpen egy gondolat szólal meg benne, ez szinte követelte magától ezt a fajta tömör fogalmazást. A Krúdy-próza és ennek a gondolati jelentősége sokkal bonyolultabb rendszer, mintsem hogy ezt a fajta tömörséget vállalni tudná. Amit eddig a rövidfilmben elkerültem, mert sem az *ELÉGIÁ*-ban, sem a *CAPRICCIO*-ban, valószínűleg az *AMERIGO TOT*-ban sem lesz élőbeszéd, itt a Krúdy-filmben élőbeszédnek legalább olyan szerepet szánok, mint a színnek vagy a ritmusnak, vagy a snittek összekapcsolásának, és ez együtt beszél, tehát színnek, kompozíciónak, ritmusnak és szövegnek az együttműködése majdnem egy kórusnak a lehetőségeit hordozza magában. Miután a Krúdy-próza rendkívül hajlékony és állandóan új és új dimenziókat nyit meg tartalmilag is, nem szeretnék lemondani erről és szeretném ugyanilyen mértékben éltetni ezt a költői szöveget is, mint magát a képet...

... - Szerintem a művésznek elsődlegesen érzelmeken keresztül kell megnyilatkoznia, éppen ez adja a pluszát.

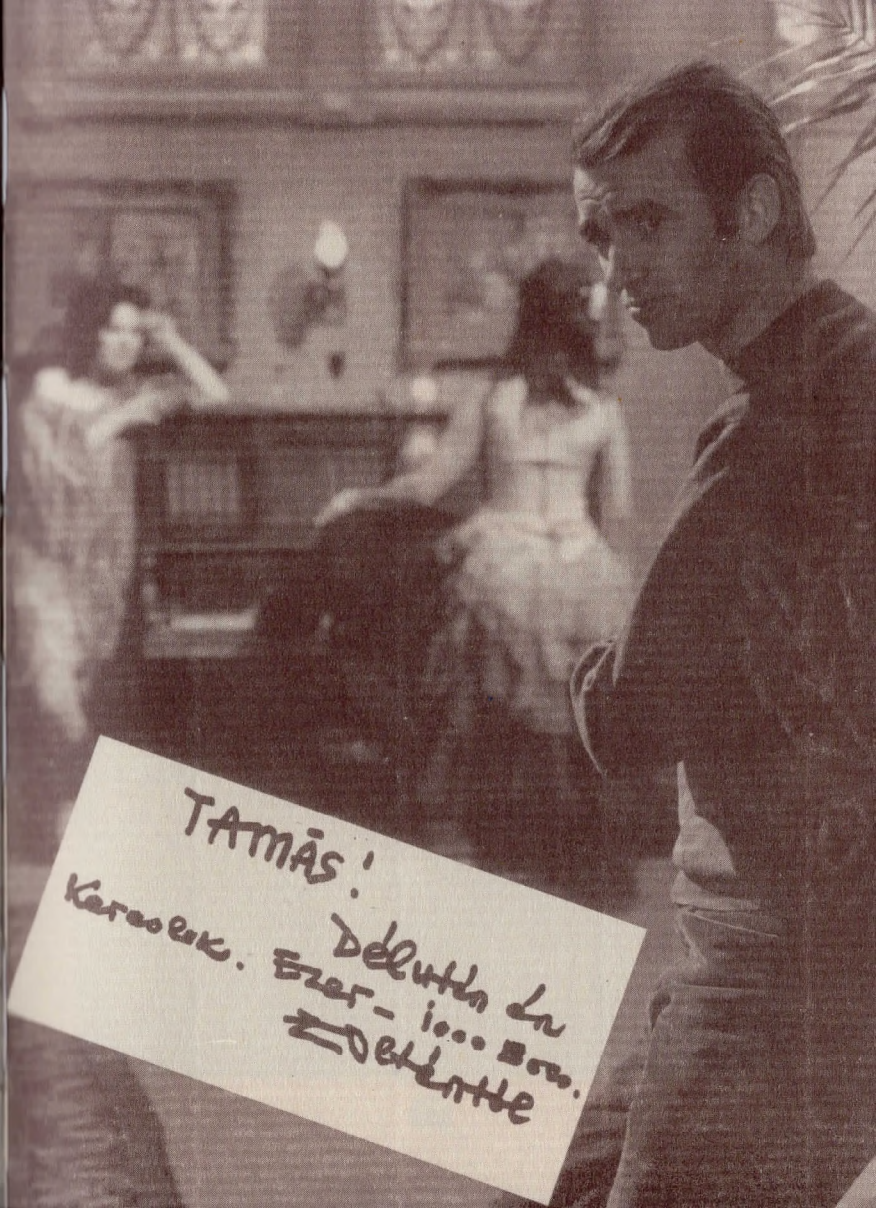
Eszembe jutott egy Pascal-idézet, amikor azt mondja: »Vannak dolgok, amelyek megértésénél az olvasót arra kell biztatni, ösztökélni, hogy önmagáról gondolkodjék«, és ennek a filmnek a tulajdonképpeni koncepciója az, hogy a látott eseménysor, az egymásra halmozott képhalmaz, szöveghalmaz hatására a néző úgy jöjjön ki a moziból, hogy eszébe jusson a saját élete, és ennek kapcsán a saját maga viszonyait, etikai problémáin eltűnődjön, és próbáljon előbbre jutni. Ha netalántán valami haszna lesz a filmnek, akkor ezt tartom elsődlegesnek...»

(Magyar Rádió, 1969. július 8.)

TAMÁS!

Delután én
Károlyk. Ezer-1000 Bón.
Zoltán

(...)

- Olyan íróval van dolgunk, aki nehezen engedelmeskedik a besorolásnak - mondja Krúdyról Huszárík. - Enciklopédikus és irodalom kívüli. Teljességigénye hátborzongató és lenyűgöző. Megfejtetni még sok időbe telik; napjainkban is növekedését, gazdagodását észleljük. A SZINDBÁD ezt a tág horizontot kínálja fel nekünk. A mindenségérvvel itt, s nem tűri a behatároltságot könnyű műveleteit. Jó és rossz, múlt, jelen, jövő, minden a változás könnyörte-len dialektikájának alárendelve:

feloldódás a világban és intenzív harc a személyiségért, a kapcsolatokért.

- Mi vonzotta a Krúdy-műhöz?

- A SZINDBÁD-ban az élet filmre fordítása érdekelt és nem

egy pallérozott mű megalkotása. Az íróval való azonosulás igénye mondatja velem ezt is. Az élet nőjön fölé mindenféle művészi struktúrának, rombolja szét, ha kell. Kaján fölényét többre becsülöm, mint az esztétikai széptevést.

- Nem borítja el majd a filmet a múltba vágó nosztalgia?

- A korszerűség napiparancs. Nekünk kell végrehajtanunk, mint ahogy életünket is nekünk kell végigélnünk. Amit rövidfilmjeink kifejezésben is tetten érnek, hitem szerint továbbvihető és alkalmazható a SZINDBÁD-ban is. „Csupán” az idegrendszer szűrőjén kell átlocsátani az anyagot. Tudniillik Krúdynál a szív emlékezik, a test gondolkodik. Gesztusok, asszociációk rímpárijainak kell mozgatniuk ezt a filmet. És természetesen a színeknek, amelyek használatakor olyan festőkre gondolunk, mint Bonnard, Ensor, Max Ernst vagy Bacon. Talán e névsor is jelzi a közelítés szerteágazó voltát. (...)

- Milyen új látásmódot hoz első nagyjátékfilmje?

- A hagyományos jelenetépítkezést áttörve, új meg új ábrázolási jegyekkel állapotokat, viselkedési stigmákat akarok felvázolni. A hang fogja össze ezt a minden irányba növekedő anyagot. A mese szépsége, nyelvi hajlékonysága, liánszerű mozgása egyúttal a struktúra meghatározója is. No és a tárgyak, a lélek szépség- és bűnjelei. Ezekkel ugyanúgy szeretnék bánni, mint a szóval; jó lenne hinni, hogy képek új távlatot adni a filmnek...

Fencsik Flóra

GOLD MEDAL
SPECIAL JURY AWARD
"SINDBAD"
ZOLTAN HUSZARIK - HUNGAROFILMS

... - Ha az eredeti koncepcióról kérdez, csak egy közhelyet felelhetek: hűség a szerzőhöz és hűség önmagamhoz - mondja a rendező. - Igyekeztem olyan módon közelíteni az irodalmi alapanyaghoz, hogy a filmképekben megjelenjen a szerző is, én is. Ehhez belső kontaktus szükséges: olyasféle viszony, ami valóságos együttlétezését tételez fel. Szinte cinkosságot: ha a másik hallgat, akkor is tudom, mire gondol, mit közöl velem.

- Honnan ez a különös vonzalom Krúdy iránt?

- Első találkozásom alkalmával Krúdynál csak a mese ejtett rabul. Egy gáláns lovag tette a szépet, ette a jót, kóstolt bele a fonyradó avarba és a fanyar borokba. Az ódon városokat, szalonokat, kocsmákat színes nyomatként raktározta az emlékezet. Nyelvét is inkább andalító fuvolaszónak minősítettem, csak ahogy a műhöz és saját önismertemhez közelítettem, akkor vettem észre, hogy nem a mese a lényeg: a hangja is többszólamú. Fátyolos közlése mögött ekkor éreztem meg a férfias szemérmert. S ahogy önmagában tovább bogoztam, úgy távolodott a stilromantikus behatároltságtól és érkezett meg napjainkba, ide is any-

nyi titokkal, talánnyal, amivel már a jövőnek kell megbirkóznia...

...Izgatott és bosszantott az az egyvágányú irodalomszemlélet, amely a magyar irodalom hossz-tengelyét kizárólagosan a Jókai-Mikszáth-Móricz-vonal mentén húzta meg. Ha irodalomtörténész volnék, bizonyára megkísérelném a párhuzamos - éppoly gazdag - rétegek feltárását is a magyar irodalomban.

Azokra az írókra gondolok, akik az extenzív ábrázolásmód helyett az intenzivitásra, a belterjességre, az emberi személyiség belső rétegeinek megjelenítésére törekedtek. Mint Krúdy, Cholnoky, Csáth Géza, Gelléri vagy a maiak közül Mándy, Mészöly, Örkény és mások... Krúdy látszólag a verbalításban és a verbalitásból él, mintha teljes mértékben varázslatos nyelvére bízna magát, holott ez a nyelvi struktúra elsődlegesen képi fogalomjegyekből, zenei ritmusléptekből áll össze. Ha a SZINDBÁD-filmnek sikerült bizonyos mértékben megközelítenie az eredeti írások hangulatát, az ezeknek az összetevőknek a felismeréséből fakad...

...Krúdyt nem lehet illusztrálni. Egyszerűen alkalmatlan rá. Ha az ember a novelláknak csak

a mese jellegét, a tartalmi vonulatát veszi észre, az írások hamarosan érdektelenné válnak, hiszen voltaképpen mind ugyanazt mondja. Krúdy írásainak belső vonulata érdekes: a motiváció, ahogyan hőseit más-más pszichológiai töltéssel más-más környezetben megfigyeli...

Visszatérve az irodalmi film-illusztrációkra: azt hiszem, a maguk helyén azok is hasznosak, mert felkeltik az érdeklődést az eredeti művek iránt. Minden filmnek van ilyen hatása. Most, néhány héttel a SZINDBÁD-bemutató után, a könyvtárakban, antikváriumokban a Szindbádból egyetlen példány sem található. Gondolom, nem ártana újra kiadni...

Valóban nem számítottam ilyen közönségsikerre. Egy dolgot azonban tudtam – és titkon ebben reménykedtem –: az embereknek szükségük van érzelmekre. Arra, hogy a maguk belső viszonylatait – akár egy film tükrében – világosabban megpillanthassák. A magyarázat másik fele, hogy a film – nem utolsósorban Sára Sándor érdeméből – esztétikai élmény. Meglehet, sok mindent nem minden néző ért meg első nézésre a filmben, hiszen nem egyenes vonalú dramaturgiával dolgoz-

tunk. De a látvány átsegíti őket ezeken a buktatókon. S megvallhatom: ma már sajnálom, hogy nem rejtettem bele még több titkot és homályt. Mert bebizonyosodott: a képek belső sugárzása képes rá, hogy bonyolultabb tartalmakat is átsegítsen a „rivaldán”. Hiszen a nagy misztérium, az elmúlás, az élet és halál, vagy a percnyi öröm, ami az ember életét e két végpont között kitöltheti – olyan fogalmi jegyek, amelyeket mindenki megél valamiképpen; ki-ki a maga szintjén. S Krúdy művét – akárcsak a belőle készült filmet – az a teljesíthetetlen becsvágy hozta létre, hogy az ember minduntalan megpróbálja felkutatni a minél gazdagabb emberi élet receptjét...

Zsugán István

(...)

A SZINDBÁD – talán nem felesleges ezt többször is megjegyeznem – teljességre törekvő, totalitásban gondolkodó film, amelynek anyagában a cselekvés és gondolkodás, az értelem és érzelem, a lehetőség és valóság pólusai között hánykolódó mai (mindenkori) ember dilemmái rendeződnek egymás mellé. Nagyszerű film, a szó minden értelmében az, számomra a legszebb magyar filmek közül való, és inkább abban

vagyok bizonytalan, hogy miért nem remekmű. Talán a mellérendelés magasabb fokozatain még erőteljesebben érvényesülhetne mindenséget kísérő vibrálása, talán a magyar múlt és kultúra, a magyar történelem és társadalom mitologikusabb mélységei és messzeségei hiányoznak belőle. Egy nővel kevesebb, egy fagyönggyel, fésűvel, zöld köves gyűrűvel több – talán a végletek még nagyobb arányú széthúzása, az álom és a képzelet még furcsább bakugrásai megakadályozhatták volna, hogy a Szindbád helyenként túl szép vagy rétegeire különülő legyen, dekorativitásba tévedjen.

Horgas Béla
(Filmkultúra, 1971/6)

(...)

Huszárik Zoltánnak olyasvalami sikerült, ami kevés filmrendezőnek a filmtörténetben: szubjektív, hangulati filmet készített, lírai poémát, amely ugyanúgy, mint a lírai vers, egészében és részleteiben egyaránt hat...

Varázslatos film és bensőséges, meghitt szépségű, mint az ember emlékei, melyeket valahova a szíve mélyére zárt. És ha van kamaraszínmű, akkor ez kamarafilmmű. Néhány nagy művész: Krúdy Gyula, Huszárik Zoltán, Sára Sándor, Lati-

novits Zoltán és Dajka Margit nagyszerű összjátékából született. Nem mintha az epizód szereplők nem volnának felejthetetlenek: Szénási Ernő Vendelin szerepében vagy a sok-sok nő egy-egy felvillanó képből.

És ha most, harminc-egynéhány évvel első Krúdy-élményem után valaki megkérdezné tőlem, mit szerettem volna az életben csinálni, ha filmes maradok, azt válaszolnám: EZT és ÍGY megrendezni, mint Huszárik Zoltán, EZT és ÍGY fényképezni, mint Sára Sándor, EZT és ÍGY eljátszani, mint Latinovits Zoltán.

És akkor azt érezném, hogy talán nem is hiába éltem.

Végh György
(Filmkultúra, 1971/6)

Dajka Judit!
jött egy hi vbo
Külfö edrít - Kötö-
eady vob el mennom.
Hi vobalak - hi abo
codkor zozok

...Érdeemes néhány kritikából idézni.

Aurora Santuari, a PAESE SERA kritikusa az alábbi címet adta cikkének: „Szindbád utazása az emlékek világában. Szuggesztív líraiság a magyar filmben”. Ezt írja: „A film líraisága nem öncélú, hanem a témához és a filmben felvetett Krúdy Gyula novelláiból ihletett jelentésekhez fűződik.” A CORRIERE DELLA SERA szerint: „A SZINDBÁD című filmnek magával ragadó bája van, amely főleg a beállítások virtuozitásának (a híres Sára Sándor munkája), a színek kitűnő alkalmazásának, a vágás szigorúságának és a struktúra modernségének köszönhető.”

A LA NAZIONE cikkében Sergio Frozali szerint: „Huszárik képekben beszél, s a játék feszültsége arra szolgál, hogy felülemelkedjék a prózán, a beszéden és elégesse önmagát a költészetben.”

Az IL PICCOLO megjegyzi, hogy a SZINDBÁD-ban semmit nem bíztak a véletlenre, s rendkívüli formai eleganciával készítették el alkotásukat. Végül a MESSAGGERO VENETO kritikájának egy részlete: „Ragyogó, s a nézőre ható képi művészettel alkotott film. Nem lehet hidegnek maradni ilyen ihletett fotogrammák szépségével szemben... A kép iránti fogékonysága már másokat is megkísértett, de a SZINDBÁD szerzője a legelsőkhöz tartozik. S nem szabad megfeledkeznünk Sára Sándor csodálatos, művészi felvételeiről sem.”

Ezek az idézetek alighanem bizonyítják a kritikai fogadtatást. Jól eső érzéssel írhatjuk le: Huszárik Zoltán filmje szép sikert aratott.

(Film Színház Muzsika, 1972. szeptember 2.)

kirekesztés lehetősége, az emberi életnek, a térből és az időből való kivágott és kirekesztett állapotára utal. A kivágattatás képtelensége az első szó arról, hogy szűk az élet. A kivágás szellemi távlat. A kivágáson belül rekedt figuráció vagy alakzat az újratereztelt forma-tér viszonylatáról beszél. A kirekesztés különbségtevést is jelent. A térből kiválasztani, szabni az elhatáro-

...A művészeti és képi fogalmazás első feltevése: a térből való kiszabádtatás. Mit vágjak ki a térből? Hogyan tegyem boldogtalanná a teret? Így a művész már működése első pillanatában is nyugtalanságra törekszik? A művészet – kivágás és

zott és kiemelt jelentést tartalmazó részletet. A képi kivágás végső soron ábránd az azonosulásra; azonosulni a térrel. Boldogságos és pásztori térre vágyunk. A panoramikus tér és a boldogság? A szűkre kiszabott tér a boldogtalanság?

Huszárik filmjeiben beszűkül a halál. Színes, boldog terekben utazik Szindbád. A megfáradásra, nyugovásra (halálra) biztató öreg női kezek mindig fülledt, zsúfolt és szűk terekben-szobákban simogatják álomra Szindbádöt.

Tán jó, hogy Huszárik nem lett festő. A festő számára az idő nehézkes és elvonatkoztatott anyag. A filmkészítés időátalakításában a folyamatos életet festhette Huszárik Zoltán. Az ő számára az idő kenhető festék, a legalkalmasabban gyúrható anyag.

Huszárik Zoltán filmjeiben a képek a zeneirritmus-idők folyamatában kiteljesednek. Huszárik egész életműve elé lehetne írni: CAPRICCIO - Zene.

Sváby Lajos
(Filmvilág, 1982/11)

